

INRICHTING

Veel cliënten in de GGz die hebben te maken gehad met een opname hebben plannen om hun ervaringen te delen in de vorm van een boek. Zeger van Herwaarden realiseerde die plannen, twintig jaar na dato. Onlangs kwam bij de Arbeiderspers zijn roman 'Inrichting' uit waarin hij vertelt over zijn drie psychoses. In dit interview kijkt hij terug op zijn ervaringen in de psychiatrie en vertelt over de totstandkoming van zijn boek.

Tekst: Katrien van Meel

Het verhaal moest rijpen

De eerste jaren na mijn derde psychose was er helemaal geen sprake van een boek schrijven. Het plan was er al wel, maar ik was de eerste jaren vooral bezig mijn leven weer vorm te geven. Ik studeerde psychologie toen ik in een psychose raakte. Jaren later ben ik afgestudeerd in de Ontwikkelingspsychologie. Ik heb bewust niet voor de richting Klinische Psychologie gekozen omdat ik bang was dat ik te betrokken zou zijn, te weinig afstand zou kunnen nemen van andermans leed.

Langzaamaan ging ik de journalistieke kant op, ik ging schrijven voor het Parool en voor Hard Gras. Maar het jachtige en de onvoorspelbaarheid van de journalistiek paste niet bij mij. Ik deed sportverslaggeving waar dingen, zoals wedstrijden, in de regel van te voren vaststaan. Als ik dan toch onverwacht 's avonds op pad werd gestuurd om bijvoorbeeld verslag te doen van de fusie van twee clubs, dan zorgde dat voor stress.

Het verhaal moest rijpen, maar ook ikzelf als schrijver. Destijds had ik nooit dit boek kunnen schrijven. Ik moest eerst meer ervaring opdoen. Ook was ik bang dat ik opnieuw onderuit zou gaan als ik de gebeurtenissen weer op ging rakelen, net nu het eindelijk weer goed met me ging. In 2008 tekende ik het contract voor dit verhaal bij de Arbeiderspers, waar ik eerder al Victors zomer had gepubliceerd, een kleine roman die je kunt zien als een proloog op Inrichting. Ik was klaar om een groter verhaal te vertellen, het verhaal van mijn ziektegeschiedenis.

Een eigen werkelijkheid

Het was niet zo dat ik met het verschijnen van Inrichting uit de kast kwam. Mijn familie en ik zijn altijd open geweest over mijn psychiatrische problemen en opnames. Wel heeft het boek tot meer begrip geleid in mijn directe omgeving. Mijn omgeving heeft mij altijd gesteund, maar door dit boek begrijpen mijn vrienden nu beter hoe mijn leven in het psychiatrisch ziekenhuis er van dag tot dag uitzag. Ze zijn wel vaak langs geweest, maar gingen dan na het bezoeken natuurlijk weer naar huis, terwijl mijn hele leven daar was. Ik heb ervoor gekozen om mijn ziektegeschiedenis in romanvorm te vertellen, en niet als autobiografie. Eerst heb ik het hele verhaal volledig uitgeschreven, en van die 900 pagina's autobiografie heb ik vervolgens een kunstwerk gemaakt, een afgeleide van de werkelijkheid die op zichzelf staat.

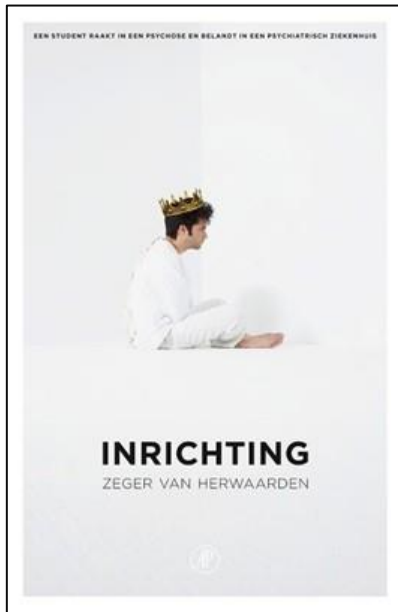
Het verhaal is heel puur

Ik heb het verhaal verteld door de ogen van een twintiger, niet door de ogen van de veertiger die ik nu ben. Destijds overkwam het me allemaal, ik zette niet zoveel vraagtekens bij de gang van zaken. Het verhaal is dus heel puur. Ik heb dus bewust gekozen voor zo min mogelijk interpretatie van de gebeurtenissen. Deels omdat ik de het toen zo ervoer, deels omdat het anders te uitleggerig wordt. Ik laat de interpretatie over aan de lezer. Ik heb ook niet veel research gedaan. Vooral vanuit eigen ervaring geschreven.

De opnamerapporten en ontslagbrieven die ik in het boek gebruik, had ik destijds al van de huisarts gekregen.

Mijn psychose was niet louterend

Het einde is verdrietig. Simon is na de derde psychose weer thuis gaan wonen, maar eigenlijk nog niet goed hersteld.

Ik wilde niet de suggestie wekken dat het proces van psychoses 'louterend' was geweest, of dat ik er sterker uit was gekomen. Het was gewoon een rotperiode. Maar dat einde kwam volgens mijn meelezers te hard aan. Daarom heb ik het veranderd. Iets lichter gemaakt, perspectief gegeven.

Alles leek in elkaar te passen

Wat prachtig was aan de psychose was de high waarin ik het gevoel had alles te overzien, in één keer alle verbanden te kunnen leggen, gedrag van mensen te kunnen verklaren. Alles leek in elkaar te passen. Ik had het totale overzicht. Dat is een fantastisch gevoel. De valkuil is natuurlijk dat je gelooft in een absolute waarheid en gaandeweg je eigen werkelijkheid creëert. Helaas kwamen er steeds meer barsten in die inzichten totdat alles uiteen viel in chaos. Dus mijn idee dat ik in het WK trainingskamp van Oranje zat brokkelde heel snel af.

Het mooie aan mijn geestesgesteldheid is dat ik me helemaal kan verliezen in bezigheden. Ik kan me met totale overgave en concentratie op iets storten en daar ook lang mee bezig blijven. Maar die kracht heeft ook een keerzijde, het kan

doorslaan in monomaan gedrag, onrust, slapeloosheid, en dan ligt de psychose op de loer.

Ook de gekte hoorde bij mij

De psychoses zijn een deel van mij, ze konden alleen mij overkomen, niemand anders. Ik ben altijd al eerzuchtig geweest, en wilde me graag van anderen onderscheiden. Mijn ouders legden ook sterk de nadruk op prestaties, en sport speelde in ons gezin een grote rol. Vooral voetbal. Dus dat ik me bij mijn eerste opname in het psychiatrisch ziekenhuis, eind 1993, voorstelde als Aron Winter en een tijd in de waan leefde dat ik in het trainingskamp zat van het Nederlands elftal voor het WK'94, hoorde wel bij mij, hoe krankzinnig het ook was.

De vraag naar de mogelijke invloed die mijn jeugd en opvoeding heeft gehad op het ontstaan van mijn psychoses, kwam jaren later pas. Na de opnames, in gesprekken met mijn psychiater, begon ik de invloed van mijn ouders en mijn verdere achtergrond beter te begrijpen. Maar in Inrichting, dat zich afspeelt in de jaren negentig toen ik een twintiger was, komt dat zelfinzicht nog weinig aan bod. Het sluimert dan al wel, maar is toch iets van later tijd.

'Inrichting'

Zeger van Herwaarden

De Arbeiderspers (2016)